

Amerikaan Nederlands als bijvak studeert om bronnenonderzoek te kunnen doen naar Indonesische muziek: hij heeft ontdekt dat dat niet anders kan. Een andere zwarte Amerikaan droomt ervan naar het tolerante Amsterdam terug te keren waar hij, in tegenstelling met Amerika, zichzelf kan zijn. De Poolse studente heeft een westerse taal gekozen omdat volgens haar de toekomst van haar land in het westen ligt. Desgevraagd wil ze na haar studies wel Polen promoten in Nederland of Nederland in Polen. De Roemeense studente wil hartstochtelijk naar Nederland en is tot haar nauwelijks verhulde frustratie zonet een beurs misgelopen.

Uit het Nederlandbeeld van de betrokkenen doemt een ontspannen en perfect georganiseerd land op met een benijdenswaardig sociaal klimaat. Als er al enige kritiek doorsijpelt, dan is het op het feit dat Nederlanders hun taal te weinig respecteren door altijd over te schakelen op Engels.

Maar het woord Vlaanderen valt nergens. België wordt een keer glimlachend vermeld omdat het meer op Polen lijkt dan op het correcte Nederland. Ironisch is dan weer dat de docente in Münster (waar Nederlandkunde wordt gedoceerd volgens de commentaarstem) uit Vlaanderen komt, en dat zij het tijdens de sequentie over ... Paul van Ostaijen heeft.

Voor en door wie wordt dit programma gemaakt, zit je met stijgende verwondering af te vragen? Toch maar door Buitenlandse Zaken?

Luc Devoldere

De ontdekking van het Nederlands, scenario en regie: Jan Heuves; productie en interviews: Ed Peereboom. Nederlandse Taalunie.

De recente evolutie van het onderwijs van het Nederlands in Noord-Frankrijk

In de afgelopen vier jaar heeft het onderwijs Nederlands in Noord-Frankrijk belangrijke ontwikkelingen doorgemaakt, vooral op de lagere school.

Vroeger werd er al een begin gemaakt met Nederlandse les in het lager onderwijs. In 1985 in Wervik-Zuid (Wervique-Sud) en in 1990 in Belle (Bailleul) startten twee experimentele projecten, bekostigd door Nederland en Vlaanderen. Het werd al vlug duidelijk dat dit experimenteel onderwijs om financiële redenen niet voor veralgemening vatbaar was. Intussen had het Franse ministerie van Onderwijs besloten tot de invoering van het onderwijs van een vreemde taal op de lagere school. De officiële teksten bepalen dat in de tweede en derde klas een 'Initiatiecursus Levende Talen' (*Initiation aux langues vivantes* (ILV)) ingevoerd kan worden en dat het echt aanleren van de vreemde taal pas in de laatste twee jaar mag plaatsvinden en dat dit op het college voortgezet wordt.

In overleg met en met de steun van de Nederlandse Taalunie, de VVOB (Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand) en de Talenacademie van Maastricht nam Jacques Kooijman, 'Inspecteur d'Académie du Nord', het initiatief om het Nederlands in het systeem van het 'Enseignement précoce des langues vivantes (EPLV)' ('vroegtijdig onderwijs van vreemde talen', een onderwijssysteem dat in 1989 in de hoogste jaren van het lager onderwijs in Frankrijk

werd ingevoerd), aan te bieden. Dit was een allesbehalve gemakkelijke taak. De officiële teksten bepalen namelijk dat de onderwijzer van de klas zelf het taalonderwijs moet verzorgen. Daarom moesten leerkrachten voor het Nederlands op korte termijn taalkundig en didactisch gevormd worden. Ook voor de inhoud van het onderwijs moest gezorgd worden. Deze taken werden aan een ‘Cel Nederlands’ toevertrouwd die met de steun van de Taalunie en de VVOB opgericht werd bij de ‘Inspection Académique’ in Rijsel.

Het was ook niet makkelijk het project aan de ouders te verkopen. Ze waren immers niet bereid het Nederlands als eerste vreemde taal voor hun kinderen te kiezen, vooral wegens de geografische beperktheid van het Nederlands en het ontbreken ervan in veel technische studierichtingen waar het Engels vaak de enige vreemde taal is. Hoewel dit vervroegd onderwijs volgens de officiële teksten alleen in één vreemde taal mag plaatsvinden, kreeg de ‘Inspecteur d'Académie’ toestemming om het Nederlands (1/2 uur per week) bij wijze van uitzondering naast een andere vreemde taal, meestal het Engels (1 uur per week), te laten onderwijzen.

Bekijken we nu de cijfers, dan mogen we vaststellen dat het initiatief van J. Kooijman een groot succes genoemd mag worden. In het schooljaar 1998-'99 konden namelijk 3893 kinderen, verspreid over 46 lagere scholen tussen

Rijsel en Duinkerke (Dunkerque), Nederlands onderwijs volgen.

Aan de oplossing van een ander probleem dat zich dit jaar voor de eerste keer voordeed, moest ook gewerkt worden: de continuïteit op het niveau van het college. De officiële teksten bepalen namelijk dat er in de eerste twee jaar van het college alleen één vreemde taal gegeven mag worden. Toch is het Jacques Kooijman gelukt voor het Nederlands af te dwingen dat het bij wijze van uitzondering met een uur per week naast de eerste vreemde taal onderwezen mocht worden. In het derde jaar zullen de leerlingen dan de mogelijkheid hebben om het Nederlands als tweede vreemde taal met drie uur per week te kiezen. Deze continuïteit is weliswaar minimaal, maar ze heeft de grote verdienste te bestaan.

In het middelbaar onderwijs is de toestand van het Nederlands nogal broos. Op statutair gebied is wel een belangrijke stap gezet met de instelling in 1998 van het 'CAPES' en in 1999 van de 'Agrégation' voor het Nederlands. Daardoor staat het Nederlands nu statutair volledig op gelijke voet met de andere vreemde talen.

Bekijkt men echter de huidige toestand cijfermatig en vergelijkt men hem met die van vier jaar geleden, dan stelt men vast dat het aantal middelbare scholen met Nederlands onderwijs wel gestegen is (van 19 naar 22), maar dat het globaal aantal leerlingen iets gedaald is (van 852 naar ongeveer 810). Dit betekent dus een vermindering van het aantal leerlingen per klas. Daardoor kan het Nederlands op enkele middelbare scholen (vooral in het Duinkerke) in het gedrang komen, des te meer daar het 'Rectorat de l'Académie de Lille' onlangs een algemene beleidsmaatregel genomen heeft waardoor het voortbestaan van de 'optionele vakken' - ook van de verplichte keuzevakken - voortaan aan een minimumaantal van 15 leerlingen per klas gebonden is. Hopelijk zijn het alleen tijdelijke moeilijkheden die met de doorstroming van leerlingen uit het lager onderwijs zullen verdwijnen.

Tenslotte dienen nog twee positieve ontwikkelingen vermeld te worden: de oprichting van een 'Maison du Néerlandais' in Belle (Bailleul) en de groeiende belangstelling voor het Nederlands in de niet-literaire studierichtingen van het hoger onderwijs en in het volwassenenonderwijs, o.a. in de vrije cursussen van het Komitee voor Frans-Vlaanderen.

Francis Persyn